VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Muistio

Sonja Landes (VNK)

2.7.2024

EU/17/2024
EU/17/2024-VNK-41

Eurooppa-neuvosto 27. kesäkuuta 2024

Kesäkuun Eurooppa-neuvoston asialistalla olivat Ukraina, Lähi-itä, turvallisuus ja puolustus, kilpailukyky sekä muissa asioissa muuttoliike, Moldova, Georgia, Mustanmeren alue ja hybridiuhat sekä antisemitismi, rasismi ja muukalaisviha. Lisäksi kokouksessa hyväksyttiin korkean tason nimitykset, EU:n sisäisien uudistuksien osalta etenemissuunnitelma sekä unionin strateginen ohjelma.

Eurooppa-neuvosto päätti EU:n korkean tason nimityksistä. Eurooppa-neuvoston ja eurohuippukokouksen puheenjohtajaksi valittiin Portugalin entinen pääministeri António Costa. Saksalaisen Ursula von der Leyenin esitetään jatkavan komission puheenjohtajana. Ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkeaksi edustajaksi katsottiin sopivaksi Viron pääministeri Kaja Kallas.

Eurooppa-neuvosto hyväksyi EU:n strategisen agendan vuosille 2024–2029, Strateginen ohjelma heijastelee hyvin Suomen strategista agendaa varten linjaamia avaintavoitteita.

Eurooppa-neuvosto kävi keskustelun Ukrainasta ja vaihtoi näkemyksiä presidentti Volodymyr Zelenskyin kanssa. Lisäksi EU-johtajat allekirjoittivat EU:n ja Ukrainan väliset turvallisuussitoumukset.

Turvallisuuden ja puolustuksen osalta Eurooppa-neuvosto pyysi komissiota valmistelemaan esityksen aiheesta sekä kehotti Euroopan investointipankkia arvioimaan ja tarpeen mukaan mukauttamaan puolustusteollisuudelle myönnettäviä lainoja koskevaa politiikkaansa.

Eurooppa-neuvosto kävi keskustelun Lähi-idän viimeaikaisista tapahtumista.

Eurooppa-neuvosto keskusteli ja hyväksyi päätelmät kilpailukyvystä ja etenemissuunnitelman EU:n sisäisistä uudistuksista sekä muiden asioiden osalta muuttoliikkeestä, hybridiuhista, Mustanmeren alueesta, Moldovasta ja Georgiasta sekä antisemitismistä, rasismista ja muukalaisvihasta.

Ukraina
Eurooppa-neuvosto keskusteli Ukrainan presidentti Zelenskyin kanssa Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaa vastaan ja Euroopan unionin tuesta Ukrainalle ja sen kansalle.
Kokouksessa esillä olivat sotilaallisen tuen antamisen tehostaminen etenkin ilmapuolustusjärjestelmän osalta, kriittisen energiainfrastruktuurin suojeleminen ja sen tukeminen talven alla, Venäjän pysäytettyjen varojen saatujen ylimääräiset tuottojen hyödyntäminen, turvallisuussitoumukset Ukrainalle, Sveitsin Ukrainan rauhanratkaisua käsitelleen huippukokouksen tulokset, Venäjälle laittomasti siirrettyjen ukrainalaisten lasten ja siviilien kohtalo, Berliinissa järjestetyn Ukrainan jälleenrakennuskonferenssin tulokset

sekä neuvontaoperaation (EUAM) toimeksiannon uusiminen, 14. pakotepaketin hyväksyminen sekä Venäjän ja sen johdon vastuuseen saattaminen hyökkäyssodasta, Ukrainan EU-jäsenyyden osalta neuvottelukehyksen hyväksyminen sekä Ukrainan liittymistä Euroopan unioniin käsittelevä hallitustenvälisen konferenssi pitäminen.

Lähi-itä
Eurooppa-neuvosto keskusteli Lähi-idän viimeaikaisista tapahtumista. Esillä olivat terrori-iskujen tuomitseminen, tulitaukoehdotuksen ehtojen täytäntöön paneminen, panttivankien vapauttaminen sekä humanitaarisen avun lisääminen Gazassa. Eurooppa-neuvosto palautti mieleen tarpeen panna täytäntöön Kansainvälisen tuomioistuimen 24. toukokuuta 2024 antama määräys ja ilmaisi syvän huolensa Rafahissa meneillään olevien maaoperaatioiden seurauksista siviiliväestölle. Esillä olivat myös huoli henkensä menettäneiden siviilien, erityisesti lasten, aivan liian suuresta määrästä sekä nälän katastrofaalisesta yleisyydestä ja välittömästä nälänhädän vaarasta, Punaisen Ristin kansainvälisen komitean toimitilaa vahingoittaneet iskut, Länsirannalla jatkuvat siirtokuntien ääriryhmien väkivallanteot sekä jännitteiden lisääntyminen alueella, erityisesti sinisen linjan varrella sekä pysyvään ja kestävään rauhaan sitoutuminen.

Turvallisuus ja puolustus
Eurooppa-neuvosto palautti mieleen maaliskuun 2024 päätelmänsä ja kehotti neuvostoa, jäsenvaltioita, komissiota ja korkeaa edustajaa käsittelemään erityisesti kriittisten suorituskykyjen puutteita, Euroopan puolustusteollisuusstrategiaa ja Euroopan puolustusteollisuusohjelmaa. Eurooppa-neuvosto pyysi komissiota ja korkeaa edustajaa esittämään julkisen ja yksityisen rahoituksen vaihtoehtoja puolustuksen teollisen ja teknoloogisen perustan vahvistamiseksi ja kehotti Euroopan investointipankkia arvioimaan ja tarpeen mukaan mukauttamaan puolustusteollisuudelle myönnettäviä lainoja koskevaa politiikkaansa.

Kilpailukyky
Eurooppa-neuvosto tarkasteli huhtikuussa 2024 päätelmiensä toteuttamista unionin kilpailukyvyn parantamiseksi. Eurooppa-neuvosto kehotti vauhdittamaan työtä erityisesti pääomamarkkinaunionin osalta.

Muut asiat
Eurooppa-neuvosto kävi strategisen keskustelun *muuttoliikkeestä* ja pani merkille komission puheenjohtajan äskettäisen kirjeen.
Eurooppa-neuvosto vahvisti *Mustanmeren alueen* turvallisuuden ja vakauden merkityksen ja pyysi komissiota ja ulkoasiainedustajaa laatimaan yhteisen tiedonannon Mustaamerta koskevan EU:n strategisen toimintamallin kehittämisestä.
Eurooppa-neuvosto pani tyytyväisenä merkille neuvottelukehyksen hyväksymisen ja ensimmäisen *Moldovan tasavallan* liittymistä Euroopan unioniin käsittelevän hallitustenvälisen konferenssin järjestämisen. Euroopan unioni jatkaa tiivistä yhteistyötä Moldovan tasavallan kanssa ja tukee sen uudistuspyrkimyksiä tiellä kohti liittymistä Euroopan unioniin.
Eurooppa-neuvosto ilmaisi vakavan huolensa *Georgian* viimeaikaisten tapahtumien johdosta ja kehotti Georgian viranomaisia peruuttamaan nykyisen toimintalinjan, joka vaarantaa Georgian etenemisen kohti EU-jäsenyyttä johtaen käytännössä liittymisprosessin pysähtymiseen. Eurooppa-neuvosto on solidaarinen Georgian kansaa kohtaan ja valmis jatkamaan georgialaisten tukemista heidän tiellään kohti eurooppalaista tulevaisuutta.
Eurooppa-neuvosto tuomitsi jyrkästi kaikentyyppiset Euroopan unioniin sekä sen jäsenvaltioihin ja kumppaneihin kohdistuvat *hybriditoimet* mukaan lukien maahanmuuttajien välineellistäminen.
Eurooppa-neuvosto toisti tuomitsevansa mitä jyrkimmin kaikenlaisen *antisemitismin ja vihan, suvaitsemattomuuden, rasismin ja muukalaisvihan*, myös muslimivihan.

Nimitykset
Eurooppa-neuvosto valitsi puheenjohtajakseen António Costan 1. joulukuuta 2024 alkaen 2,5 vuodeksi. António Costa valittiin myös eurohuippukokouksen puheenjohtajaksi samalle aikavälille.
Eurooppa-neuvosto ehdotti Euroopan parlamentille Ursula von der Leyenin valittavaksi Euroopan komission puheenjohtajaksi.
Eurooppa-neuvosto katsoi Kaja Kallaksen olevan sopiva ehdokas unionin korkeaksi edustajaksi edellyttäen komission puheenjohtajan hyväksynnän.

EU:n sisäiset uudistukset
Eurooppa-neuvosto hyväksyi sisäisiä uudistuksia koskevan jatkotyöskentelyn etenemissuunnitelman, jota tulisi edistää samanaikaisesti laajentumisprosessin kanssa. EU:n vahvistamiseksi on toteutettava sisäiset toimet ja uudistukset unionin pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamiseksi nykyisessä geopoliittisessa todellisuudessa. Eurooppa-neuvosto tarkastelee edistymistä kesäkuussa 2025.

Strateginen ohjelma
Eurooppa-neuvosto hyväksyi unionin strategisen ohjelman vuosiksi 2024–2029. Strategisen ohjelman painopisteiden perustan toimii unionin alkuperäinen lupaus rauhan turvaamisesta. Painopisteitä ovat vapaa ja demokraattinen Eurooppa, vahva ja turvallinen Eurooppa ja vauras ja kilpailukykyinen Eurooppa.
Vapaa ja demokraattinen Eurooppa käsittää eurooppalaisten arvojen vaalimisen unionissa sekä arvojen mukaisen toiminnan maailmanlaajuisesti. Tarkoituksena suojella ja edistää perusarvoja: ihmisarvoa, vapautta, demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta ja ihmisoikeuksia sekä tukea kansainvälistä oikeusjärjestelmää.
Vahva ja turvallinen Eurooppa käsittää johdonmukaisen ja vaikuttavan ulkoisen toiminnan sisältäen tuen Ukrainalle, turvallisuuden ja puolustuksen vahvistamisen ja kansalaisten suojelun kuten strategisten riippuvuuksien vähentämisen, Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan vahvistamisen, vakaan taloudellisen perustan luomisen sekä rikollisuuden ja korruption vähentämisen ja kaikki uhat ja koko yhteiskunnan kattavan lähestymistavan mukaisen varautumisen vahvistamisen. Samalla huolehditaan valmistautumisesta suurempaan ja vahvempaan unioniin huomioimalla laajentumisen merkitys geostrategisena investointina rauhaan, turvallisuuteen, vakauteen ja vaurauteen. Esillä on myös kokonaisvaltainen lähestymistapa muuttoliikkeeseen ja rajaturvallisuuteen.
Vauras ja kilpailukykyinen Eurooppa käsittää kilpailukyvyn vahvistamisen sisämarkkinoita syventämällä, pääomamarkkinat toteuttamalla, vahvalla, avoimella ja kestävällä kauppapolitiikalla sekä taloudellisen turvallisuuden vahvistamisella huomioiden muun muassa kvanttiteknologiat ja 5G/6G. Vihreän ja digitaalisen siirtymän onnistumisessa olennaista on ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä, kiertotalouden kehittäminen, biotalouden etujen hyödyntäminen sekä maatalousalan edistäminen. Lisäksi keskeistä on innovaatiomyönteisen ja liiketoiminnalle suotuisan toimintaympäristön edistäminen muun muassa hallinnollista taakkaa vähentämällä sekä yhdessä eteenpäin meneminen esimerkiksi ihmisten osaamiseen ja koulutukseen investoimalla.

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi